

JOANNIS XV PAPÆ

EPISTOLÆ ET PRIVILEGIA.

I.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO COELI AUREI TICINENSI.

(Anno 986.)

Omnis ejus loci possessiones confirmat, petente Petro abbate, eique concedit usum dalmaticæ, sandaliorum, pedulum et chirothecarum, ac facultatem in itinere deferendi tintinnabulum in capella, et quidem ad honorem sancti Petri, necnon et sanctissimi Augustini, cuius sacratissimum corpus in illa ecclesia reconditum est. Datum viii Kal. Februarii per manus Joannis episcopi Nepesini, Joannis papæ XV anno primo, indictione XIV.

[Apud Mabill. Annal. Bened. tom. IV, pag. 35.]

II.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO S. MAXIMINI.

(Anno 987.)

[Apud Hontheim, *Hist. Trevir. diplom.*, pag. 326.]
JOANNES episcopus, servus servorum Dei, venerabilis abbatii amabili nobis in Christo filio Ogoni benedictionem apostolicam.

Convenit apostolico moderamini pia religione polentibus benevola compassione subvenire, et religioso voto assensum impartiri; a summo enim opifice nos ex hoc præmium accepturos speramus, si ecclesias ad ejus cultum præparatas nostra industria in melius statuere laboramus. Igitur tuae religioni assensum præbentes, auctoritate apostolici præcepti decernimus, ut congregatio Deo sanctoque Maximino deserviens, sicuti a charissimo filio nostro rege Ottone, cæterisque regibus, vel imperatoribus Francorum, tuo cœnobio concessum est, liberam deinceps habeant potestatem creandi inter se, quem secundum Deum sibi elegerint, abbatem, nec aliqua qualibet dignitatis persona (2) infra monasterium, nisi a te vel a successore tuo invitatur, quidquam pro suo libitu ordinare vel exercere præsumat. Interdicimus etiam apostolico præcepto, ne cui unquam ecclesiæ vel sedi (3), concambio vel aliquo ingenio subdatur, sed tali libertate, et immunitate, sicut Prumiense monasterium cæteraque regalia loca, inoffense et perpetualiter fruatur; ipse vero locus monasterii perenniter sub mundiburdio regum et imperatorum, solorum sanctæ Romanæ ecclesiæ, apostolico præcepto jubemus ut maneat; nulli unquam personæ beneficiarius, aut invadendus pateat, sed ad usus et tranquillitatem monachorum

A ibidem absque ullius contradictione liber permaneat. Ad cumulum quoque vel augmentum monasticæ tranquillitatis adjicimus, ne quis cujuslibet dignitatis persona, vel aliquis successorum tuorum spiritu maligno seductus, quiddam vel minimum alienare præsumat, tam ex his quæ modo monasterio tuo collata sunt, quam ex his quæ cæteri fideles in dies collaturi sunt. Si quis autem, quod absit, nefario ausu præsumperit ea quæ ad utilitatem jam dicti venerabilis monasterii statuta sunt, infringere aut in quoquam violare, sciat se auctoritate omnipotentis Dei, per interventionem beati Petri apostolorum principis, cuius vice fungimur, et nostræ auctoritatis apostolicæ constitutionem, et suffraganeorum episcoporum (4), anathematis vinculo inextricabiliter innodatum.

Scriptum per manus Theophili Latini notarii, et regionarii, atque scrinarii S. R. E. in mense Januario, indictione xv. Bene valete. Datum vi Idus Januarii, per manum Joannis episcopi et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis, anno, Deo propitio, pontificatus domini Joannis summi pontificis et universalis episcopi XV, in sacrario ecclesiæ sancti Petri apostolorum principis, anno Domini nostri Jesu Christi 987.

III.

PRIVILEGIUM JOANNIS PAPÆ XV PRO ECCLESIA NOVIOMENSI.

(Anno 788.)

C [Colliette, *Mémoires du Vermandois*, tom. I. pag. 577.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, omni Ecclesiæ Gallicanæ.

Noverit omnium fidelium industria quod venit ante nostram præsentiam reverentissimus confrater noster Lyndulphus, venerabilis videlicet episcopus Noviomorum, Tornacensium, et Flandrensis, cui intimanti nobis sedentibus in sede sanctæ Jerusalem necessaria sui episcopii, visum fuit nobis apostolico moderamine, ac benevola compassione succurrere, alacrique devotione impertiri assensum. Tunc enim lucrum et potissimum præmium apud conditorem omnium reponitur Dominum, quando loca venerabilia opportune et ordinate ad meliorem fuerint

pressiva vel alia minus principali et perpetua. Conf. notata supra ad Bullam Agapiti II pont. de anno 950.

(4) Et suffraganeorum episcoporum. Hinc apparet hanc bullam primario aduersus archiepiscopum suisse imprematam,

(2) Nec aliqua qualibet dignitatis persona, etc. Hac omnia, tanquam relativa ad gratiam ab imperatoribus concessam, ad immunitatem civilem, non ad ecclesiasticam pertinent.

(3) Ne cui unquam Ecclesiæ vel sedi concambio vel aliquo ingenio subdatur. Unione scilicet sup-

sine dubio statum perducta. Igitur dilectio supra-dicti episcopi Lyndulphi humiliter et rationabiliter postulavit a nobis, quatenus res et leges sui episcopii per privilegii cautionem sanciremus et confirmaremus, veluti quidem statuta sunt antiquitus a regibus et principibus, nostrisque antecessoribus. Cujus dignæ petitioni assensum præbentes, auctoritate beati apostolorum principis, et nostri privilegii assertione sancimus et confirmamus ut nullus comes, aut extranea persona habeat potestatem comprehendendi, vel distringendi latronem infra procinctum Noviomii, vel in villis illius loci episcopo subjectis in procinctu antiquitus deputatis. Decrevimusque ut in Tornaco civitate, nullus comes, vel extraneus judex, se intermitat de districto, aut moneta, vel derivatico unius partis, nec de teloneo; sed sicut statutum est a piæ memorie principibus sic fixum et inconvulsum permaneat. Similiter jubemus ut nullus homo faciat eidem episcopo, vel successoribus ejus, molestiam de Hilemo cum matre Ecclesia, et cum capella quæ est in *Mulius*. Et in Flandris, de ecclesia sancti Salvatoris de Gechbecca, Aldenburgi, Latsinga, Gestella, *Fleskengem*. Abbatiam vero sancti Eligii, antiquo jure, viris religiosis regulæ beati Benedicti insudantibus præordinatam, sed postea instinctu diabolico in canonicorum ordinem redactam, iterumque a Rodulpho venerabili episcopo in anteriorem regulam reductam; at eo mortuo, a canonicis male invasam; nunc a Lyndulpho, confratre nostro, monastico ordini, ut fuerat redditam, in hoc ordine præcipimus permanere. Ita duntaxat ut ea bona quæ Lyndulphus præsul in eadem abbatia invenit, et quæ postea ipse adjunxit: nam invenit ibi Ragemberticurtem cum Ecclesia, Carisiolam, Magnulsicurtem, Verlegium cum Ecclesia, Mahercurtem, Bathbodium, terras in Appiliaco, terras in Bagdinicurte, terras in *Andan*, terras in Diva, vineam in monte, terras in circuitu ecclesiæ quæ ad ipsam pertinent, et in plurimis locis minutas terras; abbatiam sancti Stephani, et molendinos, et Sichericurtem: adauxit vero ipse Bucedrium, Colneum eum ecclesia, Gafrium, Wasemium sine molendinis, salinas, Novemvillam, sed tamen solum cessura in vita Widonis, et sicut supra diximus: ita duntaxat ut omnia bona, et quæ Dominus in futurum dederit usibus monachorum omni tempore deserviant. Confirmamus etiam per petitionem Lyndulphi illud donum quod dedit Hadulphus, episcopus antecessor ipsius canonici ipsius ecclesiæ sanctæ Mariæ, et sancti Medardi infra murum; ecclesiam videlicet nomine Arceum, ut teneat absque contradictione illam in perpetuam. Decrevimus etiam per apostolatus nostri decretum manere fixum, et stabile illud donum Lyndulphi quod concessit pro remedio animæ suæ ipsis similiter canonici extra murum: videlicet Betoniscurtem cum atramentaria, et abbatiam sanctæ Godebertæ virginis, quæ est in honore beatorum apostolorum Petri et Pauli; eo scilicet tenore,

A ut quatuor canonici ex ipsis sexaginta, serviant quotidie corpori ejusdem beatæ virginis, in quoconque loco illius civitatis jacuerit, et teloneum ipsius urbis passim cum omni integritate, et quidquid deinceps ipsis canonici contulerit. Statuimus ergo in sede sanctæ Jerusalem, sub divini judicij obtestatione, et anathematis validissimis interdictionibus, ut nullus unquam regum, nullus dux, aut marchio, aut comes, neque archiepiscopus, vel ullus episcopus, nullusque hominum in quolibet ordine et ministerio constitutus, audeat molestiam ingerere rebus ejus episcopii, sive de predictis monasteriis vel de omnibus quæ supra posita sunt, quoquo modo auferre aut alienare præsumat; sed semper, ut dictum est, firma stabilitate, hæc omnia permanendo, decrevimus atque promulgamus. Si quis vero præsumptor aut temerarius homo inventus fuerit, sive clericus, aut laicus, qui hæc omnia evellere tentaverit, aut disrumpere voluerit, sciat se Dei omnipotentis odio, et domini nostri apostolorum principis Petri, et omnium sanctorum anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo, et cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, æterni incendii suppicio concremandum; nec unquam præfato anathemate absolvendum, nisi resipuerit, et ad satisfactionem venerit. Fiat: fiat: fiat. Si quis vero custos et observator fuerit hujus nostri apostolici privilegii constitutionis, benedictionis gratiam, vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum.

C Scriptum per manus Stephani, scrinarii sancti palatii, in mense Maio, et inductione prima.

IV.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO S. GREGORII.

(Anno 989.)

A *Geberhardo II Constantiensi episcopo locum hunc conditum sub apostolica tuitione excipit variisque donat.*

[Mansi, *Concil.* tom. XIX, col. 85.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei. In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Patris videlicet, et Filii, et Spiritus sancti.

D Notum esse volumus omnibus Christi fidelibus qualiter Geberhardus II amabilis episcopus sanctæ Constantiensis Ecclesiæ, dilectissimus confrater noster, orationis causa Romam veniens, ad limina apostolorum principum Petri et Pauli, et ante nostram præsentiam, retulitque nobis quatenus ipse, Dei nutu compulsus, ecclesiam cœnobitarum construxisset super ripam fluminis quod dicitur Rhenus, ad honorem beati Gregorii confessoris Christi, in quo loco regulam S. Benedicti abbatis et monachorum fratrum luculentissimo ordinaret; ubi devotissime de suis propriis prædiis, quæ a suis parentibus illi evenérunt, et partem de rebus sanctæ sua ecclesiæ obtulit ad sustentationem et stipendium illorum videlicet monachorum, qui in ipso sancto monasterio sæculo [renuntiantes] Christi laudes persolvere diu noctuque non cessant; de quibus

nostræ humilitatis supplicans clementiam, ut prædictus locus ipse sub tuitione et defensione S. Petri nostraque nostrorumque successorum pontificum in perpetuum maneat. Ita tamen ut nullus rex, aut dux, neque marchio, nec etiam episcopus, qui per tempora in ipso episcopio fuerit, aut ulla persona audeat de omnibus quæ ibidem ab ipso jam dicto Gebhardo episcopo concessa sunt alienare, aut quoquo modo de ipso sancto monasterio extrahere, sed tuta et stabilita atque firma usque in futura tempora concedimus permanenda. Sed et hoc apostolica præceptione, rogante supradicto confratre nostro, interdicimus in nomine Domini nostri Iesu Christi, ne aliquis eidem monasterio præficiatur, nisi quem communis consensu fratres, ibidem Christo sedulo servientes elegerint, electumque episcopus benedictionis titulo confirmare procuret. Et hoc ipsum de advocati electione decerni placuit. Si vero, quod absit, aliquando contigerit ut episcopus ejusdem sanctæ Ecclesiæ hæreticus vel schismaticus existat, fratres supradicti monasterii ex auctoritate sedis apostolice habeant potestatem ecclesiasticos ordines requirendi, ubiunque catholicum moverint esse episcopum, ne ille iniquus de hoc aliquam eis injuriam inferre præsumat. Nam si quis aliquis homo, cujuscunque sit ordinis vel potestatis, quod non credimus, in aliquo disrumpere tentaverit ea quæ ab ipso jam dicto confratre nostro in prædicto monasterio concessa sunt, et a jure et ditione ipsius monasterii auferre voluerit, nisi resipiscat, excommunicatus a corpore et sanguine Domini nostri Iesu Christi consistat, et anathematizatus a SS. Patribus omnibus et a nobis, nec in exitu vitæ communicet, sed etiam mortuo nomen ejus inter missarum solemnia nullo modo recitetur. Qui vero pio intuitu custos et procurator hujus nostri præcepti extiterit, benedictionis gratiam vitamque ab ipso Domino Deo et Salvatore Iesu Christo mereatur in sæcula sæculorum Amen.

Scriptum per manum Joannis notarii, et regionarii, et scrinarii sacri Lateranensis palatij, in mense Aprili et inductione secunda. Datum vero septimo Kalendas Maias per manus Gregorii episcopi sacrae Portuensis Ecclesiæ, et bibliothecarii sedis apostolice, anno pontificatus domini nostri Joannis sanctissimi papæ quarto.

V.

EPISTOLA JOANNIS PAPÆ XV AD OMNES FIDELES.

(Anno 989.)

*Corbeiensibus monachis jura quædam nova tribuuntur,
asseruntur vetera.*

Convenit episcopali auctoritate, maximeque summi præsulis, pie solliciteque semper cogitare quatenus ita ecclesiarum sollicitudines habeant, ut sacris locis, in quibus iugi famulantum sedulitate Deus placatur, opportuna conferre suffragia non detrectent. Unde ego servus servorum Dei Joannes sacrae apostolicæ sedis præsul omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus suggero quod venerabilis abbas Thetmarus, monasterii quod vocatur Nova Corbeia,

A per interventum Hildibrandi Mutinensis episcopi nostram efflagitavit clementiam ut omnia præcepta gloriosissimorum imperatorum, seu regum, sive quorumlibet principum chirographa, nec non etiam quæ a nostris prædecessoribus, Adriano atque Stephano collata vel conscripta sunt, nostra quoque auctoritate confirmaremus et roboraremus, et his quæ ab apostolica sede decretâ sunt, nostræ subscriptionis chartulam adjungeremus. Nos itaque, considerantes religiosam ejus petitionem, pastoralisque esse officii servorum Dei jugiter utilitati commodisque prospicere, decrevimus ut duo monasteria, Corbeiense videlicet monachorum, atque Herifordense sanctimonialium, de omnibus rebus, quæ vel in communi principum charta, vel præceptis confirmata esse agnoscuntur, nihilominus talem ex apostolica sanctione obtineant firmitatem, ut nihil habeant unde se tueri possint, quicunque sibi promittunt hæc aliquando se posse immutare, vel infringere. Habeant ergo præfata monasteria rerum suarum liberam in omnibus disponendi regulariter potestatem; et ut plenius prosequamur quod sanctos apostolicos jam dictos intendisse sentimus, atque ante eos B. Gregorium, ac reverendæ memorie Nicolâum sanxisse de statibus monasteriorum invenimus, nos humilianteris auctoritatibus, subscribendo confirmamus, ut nullus episcopus Patherbrunnensis aliquam ex eis vel accipiat vel exposcat portionem, neque vel in his qui regiminis locum tenent, vel in ipsis congregationalibus, aut ipsis cœnobiosis potestatem obtineat; neque ipsorum dominatione potiatur ulla, neque in clericis, neque in famulis, aut in omnibus quæcunque ad monasteria ipsa videntur habere possessionis respectum, sicut ab omnibus eis hactenus servatum et concessum est episcopis, in quorum parochiis res eorumdem monasteriorum conjacere videntur. Nam ipsius præfati monasterii abbati suisque successoribus licentiam damus, juxta altare sedendi, populoque infra suum monasterium vel cellas, secundum Deum prædicandi ac docendi, ita ut nullus episcopus per se ad ipsa monasteria, vel cellas eorumdem, vel œconomus ejus, vel archipresbyter, aut archidiaconus illius, seu quælibet ex ejus agentibus persona potestatem habeat accedendi, nisi forte necessitatis causa, vel dilectionis gratia vocatus advenerit; ne importunitate sui, ministrorumque suorum inquietudine sacris locis fiat molestia. Neque in ecclesiis præfatis monasteriis subjectis, vel in presbyteris eisdem ecclesiis ordinatis aliquam tentet facere perturbationem, novam constituendo, antiquam constitutionem violando; sed sicut regulariter ac canonice disposuerint, ex longo jam tempore manentis ita futuris temporibus maneant inconcusse. Ordinationes, quæ necessariæ fuerint ipsis monasteriis, agere non differat; altaris quoque, et basilicarum benedictiones, sive consecrationes, prout necessitas postulaverit, vel in ipsis monasteriis, vel in agris eorum libenter concedat; chrisma quoque oleumque consecratum per singulos annos præbere non differat, et

pro his omnibus nullum munus exigat, ne Spiritus sancti gratiam vendere conatus, inde, quod absit, damnationem incurrat. Hoc constitutum non solum Patherbrunnensem, verum etiam omnium locorum episcopos, ubicunque præfata monasteria, vel ecclesiæ, vel agros, vel familias habere noscuntur, observare sine cunctatione, seu contradictione oportet, ut nullus potestatis jure rebus eorumdem monasteriorum abutatur, sed maneant omnia in potestate prælatorum eis; et regulari dispositione, quæcumque, ut diximus, vel in agris, vel in familiis, vel in decimis eis constant esse collata. Sicut et apostolica et imperialia præcepta, partim simul, partim singulatim eis confirmavimus. Abbatem vero, et abbatissam in his locis semper eligendi habeant potestatem, ut eam eligant personam quæ propositum conversationis in utrolibet monasterio, et moribus et habitu profiteatur, non canonicum aut laicum, neque alterius monasterii monachum, in quo specialiter nos audire dignetur regia dominatio, ut nullam eisdem monasteriis proponat personam, quæ non ab ipsis congregationibus fuerit regulariter electa. Qua de re noverit clementia, vel nunc existentium, vel successionis jure omnium futurorum principum a sede apostolica sancitum, nostraque subscriptione roboratum, nec non antecedentium regum præceptis cautum, ut prædictis monasteriis nullam præficiant personam de quocunque ordine, nisi quæ per electionem probabilem sumatur. Quoniam vero multæ queruntur ab importunis hominibus malignitatis occasiones, ac necesse semper adversa tela clipeo protectionis repellere, quod apostolica decrevit auctoritas, nos quoque approbamus, ut qui ordinati fuerint ad regimen sacerdotorum monasteriorum, nulla potestate prævalente dejiciantur, nisi criminis causa fuerint deprehensi, cuius merito rectores non debeant administrare officium. Infamiae vero maculis sive criminis alicujus denotatione si fuerint appetiti, non præter canonicam aut regularem deponantur examinationem. Si quis ergo apostolicae sedis decretum contempserit, procul dubio damnationis censuram suscipiet, quam credimus divino Spiritu per apostolicam linguam probatam. Nos igitur nostram subscriptionem annuli nostri impressione signantes, obsecramus coepiscopos nostros omnes, in quorum manus ista devenerint, ut sua etiam auctoritate et subscriptione hæc confirmare velint, ut quicunque hæc temerare, præsumpserit generalitatis nostræ sententiis ita anathematis vinculo obligetur, ut neminem habeat, de cuius favore blandiatur, aut se tueri putet a sententia damnationis. Ab imperatoribus etiam aut regibus sive ducibus, aut a quacunque potestate, quæ pro tempore tunc ordinata fuerit componere cogantur mille libras aurioptimi, medietatem prædictis monasteriis, ac medietatem cameræ eorum principum. Cunctis autem ista servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic
(5) An tunc dabantur jam episcopi titulares.

A fructum bonæ actionis recipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ quietis inveniant.

Scriptum per manus Stephani primi scrinei Sanctæ Romanæ ecclesiæ in mense Junio et inductione secunda. Datum Kalend. Julii per manus Joannis episcopi sanctæ Ephesiens. (5) Ecclesiæ et bibliothecarii sanctæ sedis apostolice. Anno pontificatus domini Joannis sanctissimi, quinti decimi papæ iv, inductione secunda.

JOANNIS PAPÆ XV PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO
S. NAZARII LAURESHAMENSI.

(Anno 989.)

[Mansi, *Conc. tom. XIX*, pag. 419.]

B JOANNES episcopus, servus servorum Dei, dilectissime in Domino filio N. religioso abbati venerabilis monasterii ubi S. Nazarii pretiosi martyris corpus requiescit, in loco qui dicitur N. qui dedicatus est in honore apostolorum Petri et Pauli, et S. Nazarii martyris similiter consecratus, successoribus tuis in perpetuum.

C Convenit apostolico moderamini pia religione polentibus benevola charitate succurrere, et promptum cum alaci devotione impetrare assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium eo conditore omnium reponitur Deo, quando venerabilia loca opportune ordinata, ad meliorem fuerint sine dubio statum nostra apostolica auctoritate perducta. Et quia excellentiae vestre laudabilis mansuetudo postulavit a vobis, quatenus pro amore dilecti filii nostri domini Ottonis III imperatoris, et dilectæ matris suæ Theophanii, et dominæ nostræ aviæ suæ, spirituum filiarum nostrarum, prædictum monasterium confirmaremus, concedimus et confirmamus vobis vestrisque posteris præfatum monasterium cum omnibus rebus mobilibus et immobilibus illuc pertinentibus, quæ dici vel nominari possunt, a præsentij iii inductione ad ipsum sacratissimum monasterium permanendum statuimus, et statuendo confirmamus, ita ut cuncta loca urbana vel rustica, id est in fundis et casalibus, casis et villis, vinetis et terminis, seu castellis, canipis, pratis, pascuis, silvis, saltibus, arboribus, pomiferis, fructiferis et infructiferis diversi generis, puteis, fontibus et rivis, aquis, molendinis, pescationibus, prædia culta et inculta, una cum colonis et familiis suis, cum decimis, et solitis dationibus et universis rebus, quæ aliquo modo ad ipsum locum pertinent vel pertinere debent amodo et usque in finem sæculi, sicuti ab antecessore nostro domino N. sanctissimo papa, per præcepti paginam vobis concessum est, ita et nos omnia in integrum per hoc nostrum privilegium, et auctoritate beati Petri apostoli cum omni securitate et tranquillitate vobis et posteris vestris concedimus et confirmamus donandum perpetualiter. Post obitum vero abbatis nemo ibidem abbatem constituat, nisi quem consensus et communis voluntas fratrum ex ipsa congregazione elegerit. Statuimus etiam

apostolica censura sub divini judicij obtestatione et anathematis interdictu, ut nullus dux, nullus comes, nullus archiepiscopus vel episcopus, vel etiam quilibet hominum magna parvave persona præsumat eidem venerabili monasterio damnum sive molestiam inferre, sive de rebus ipsius auferre vel alienare, sed sicut supra a nobis confirmatum est, ita perennibus atque perpetuis temporibus sine aliqua diminutione liceat finetenus permanere. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu extiterit, qui contra hoc nostrum apostolicum confirmationis privilegium venire, aut in quoquam dirumpere præsumperit, et sicut superius a nobis confirmatum est, ita permanere non dimiserit, sciat se, nisi resipiscat, auctoritate Dei omnipotentis et beati Petri apostolorum principis, atque nostra qui ejus fungimur vice, anathematis vinculo esse innodandum, et a regno Dei alienum, atque cum Juda traditore D. N. J. C. et cum omnibus impiis in æterno incendio concremandum. Qui vero pio intuitu custos et observator extiterit hujus nostri apostolici confirmationis privilegii, benedictionis gratiam a justo Judice Domino nostro Deo consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manum Stephani scribentarii sacri palatii in mense Octobri, et indictione III. Data XIII Kalenda Novemb. per manum Joannis episcopi Neptasianæ Ecclesiæ, et bibliothecarii sanctæ sedis apost. Anno pontificatus domini nostri Joannis papæ V, in mense Octobri, et indict. supra scripta, imperante D. N. Ottone III imperatore.

VII.

JOANNIS PAPÆ XV PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO ANIANENSI.

(Anno 989.)

[Apud D. Bouquet., *Recueil*, IX, 252.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo filio RAYNALDO abbatii venerabilis monasterii Anianensis, quod est fundatum atque sacratum in honore sancti Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, ac perpetuae Dei genitricis semper virginis Mariæ, sanctique archangeli Michaelis, necnon et gloriosi Petri apostolorum principis, seu aliorum sanctorum, ejusque successoribus salutem et apostolicam benedictionem.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollutibus benevolia charitate succurrere, et possentium votis pium impertire assensum, quia apud conditorem omnium nobis potissimum reponitur præmium, si venerabilia loca religiosorum virorum devotione constructa apostolica fuerint auctoritate corroborata, atque ad meliorem statum perducta. Igitur quia tua dilectio nostram suppliciter expositi latitatem, quatenus apostolico privilegio concedamus et corroboremus tibi tuisque successoribus monasterium Anianense secundum tenorem atque astipulationem regalis privilegii, quod eidem loco clementer dignoscitur fuisse indultum a piæ memorie Carolo Francorum rege Romanorumque patricio,

A Ludovico etiam illius filio; tuæ fraternitati ex animo faventes, quidquid regalis munificentia in possessionibus, terrarumque redditibus, silvis paucis, terris cultis et incultis, aquis aquarumve decursibus marinis, stagnis, fluviorumque pascationibus, ecclesiarum cum suis adjacentiis delegationibus, ingenuorum, servorum, seu colonorum propagatione atque incolatu, Anianensi cœnobio contulit; et quod pia fidelium devotio obtulit vel collatura est, omne illud quod in praesenti vel in posterum ad prefatum Anianense monasterium pertinere vel possideri a te tibique commissis dignoscitur, ut absque inquietudine cujuscunque potestatis vel conditionis intacta retinere, distribuere, ordinare, aut commutare pro loci utilitate valeas concedimus, et nostra auctoritate corroboramus. Et quia ineffrenata cupiditas, heresisque Simoniaca, apud vestrates omnino temperantiae discretionisque modum ignorat, ut liberius quæ speculativæ sunt congrua exercere valeatis, subrogationem abbatis sana congregationis decisione secundum beati Benedicti normam concedimus, et ut idem subrogandus ab episcopo, quem religiosioris vitæ meritum commendaverit, benedicatur, fratresque sibi commissi ad sacros ordines promoteantur; et sic ipse abbas, si religionis tramitem digne et laudabiliter tenere vi-sus fuerit, licentiam donandi pœnitentiam, undecunque ad se humiliter concurrentibus, excommunicandique perversos potestatem habeat, et solvendi satisfacientes auctoritate apostolica indulgemus. Quod si forte, populi iniuitate et malitia exigente,

C necesse fuerit provinciam excommunicationis vel anathematis gladio feriri, paterna indulgen-
tiae, et apostolica confirmamus auctoritate ut idem locus Anianensis iniunis valeat ab omni vinculo excommunicationis, ut fratres inibi degentes pro nostra totiusque sanctæ Romanæ Ecclesiæ salute et prosperitate libenter omnipotenti Deo preces per-
solvere valeant, pœnitentesque, qui devote ad diem factam consecrationis prædicti loci confluerint,
ipsa tantummodo de absolutione nostra releventur,
ut uberioris devotionis suæ vota propitiatoria et....
omnium exsolvant. Quicunque vero laudabili fama
vel exemplo prædicti loci Anianensis provocatus,
tumulari se in prædicto loco petierit, possessionis
seu substantiæ suæ qualemque quantitatem

D jam dicto cœnobio erogandam delegaverit, nullo pacto vel occasione prohibeatur ab episcopo, cuius dioecesis ipsa persona fuerit, excepto si pro paucis meritis excommunicationi proprii episcopi publice subjacerit. Et ne parvam quamlibet occasio-
nem prædicti loci congregatio adveniat minus exsequendi quæ sancta sunt et justa, et sanctæ regulae congrua, sub divini nominis attestatione prohi-
bemus ne aliqua mundialis potestas, comes videlicet
aut comitissa, archiepiscopus aut episcopus, seu
quamlibet secularis persona præsumat eidem præfato
monasterio re vel ingenio, aut maligna occasione
vim inferre, vel molestus esse, seu quidquam de
rebus vel possessionibus ipsius monasterii auferre,

aut alienare, aut aliquem cujuscunque servitii censem sum contra fas, vel monastico ordini in aliquo contrarium exigere: sed quicunque eidem praedicto loco et congregationi devoti extiterint, et aliquod suffragium verbo, aut opere, aut substantiae sue erogatione contulerint, a pio remuneratore omnium Domino supernæ benedictionis et nostræ humilitatis gratiam percipient. Si quis autem hujus nostri privilegii sanctionem et corroborationem in aliquo refragare vel infregere tentaverit, ab omnipotente Deo, Patre et Filio et Spiritu sancto, perpetua maledictione damnatus, et a sanctæ Ecclesiæ gremio expulsus, cum impiis et homicidis tradatur diabolo perennibus gehennæ incendiis concremandus. Bene valete.

Rescriptum per manum Stephani sacri scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Julio, in mense B quinto [leg. videtur in mense I, indictione V].

VIII.

JOANNIS PAPÆ XV PRIVILEGIUM PRO ECCLESIA HAMBURGENSI.

(Anno 989).

[Apud Lappenberg, *Hamb. Urk.* 1, 58.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, dilecto confratri nostro Liavizoni, venerabili archiepiscopo Hamburgensis Ecclesiæ, suis [leg. suisque] successoribus in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione polentibus benivola compassione succurrere et poscentium animis alaci devotione impertire assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Dominum procul dubio promeremur, dum venerabilia loca ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur quia postulatis a nobis, quatenus archiepiscopatum Hammaburgensis Ecclesiæ totum integrum vobis confirmaremus, sicuti a prædecessoribus nostris, videlicet Nicolao et Agapito, hujus apostolicæ sedis episcopis, decreatum est, inclinati precibus vestris apostolica auctoritate concédimus et confirmamus, cum omnibus generaliter atque specialiter ad eundem præfatum vestrum archiepiscopatum pertinentibus, scilicet omnia quæ vestri antecessores suis laboribus acquisierunt, vel etiam amore æternæ patriæ ibi a Christicolarum fidelibus nunc collata vel deinceps sunt conferenda. Cum illis etiam, qui nunc temporis ad Christi conversi sunt fidem, videlicet episcopis in omnibus gentibus Sueonum sive Danorum, necnon etiam in illis partibus Scavorum, quæ sunt a flumine Pene usque ad fluvium Egidre, ita ut sub vestro vestrorumque successorum, Hammaburgensis Ecclesiæ archiepiscoporum, maneant potestate, vel quidquid vestri laboris certamine, divina favente gratia, ab errore perfidiæ, sive hominum sive locorum, ad religionem Christianam adquirere possitis, vobis vestrisque successoribus perpetualiter tenendum, inviolabiliter tenere censemus. Et insuper decrevimus et sancimus, nullum archiepiscoporum, vel Coloniensem vel alium quemlibet, in ye-

Astra dioecesi ullam sibi vindicare decernimus potestatem; quinimo et ipsis et omnibus omnino suademos cultoribus veræ religionis, ut adjutorium et solatia vobis in omnibus administrent, quatenus pro gratia hujus beneficii plenam recipere mercedem a Domino mereantur, quoniam omnia quæ proficia Ecclesiæ probantur existere et divinis non impugnant præceptionibus, efficienda et præbenda omnipotentis Dei auctoritate et beatorum apostolorum Petri et Pauli esse non dubitamus. Et hoc nostro decreto decernimus secundum prænominati bonæ memorie Nicolai et Agapiti papæ sanctionem ipsas dioeceses. Hammaburgensem. Apostolica itaque auctoritate, Halverstadensis Ecclesiæ et Hildesheimensis et Pathrobrunnensis et Mindensis Ecclesiarum episcopis insuper jubemus atque monemus, ut vos in omnibus adjuvent, quatenus sacerdotale ministerium explere et animarum laetitia Domino Jesu Christo facilius adquirere valeatis, vobis adminiculum præbeant in omnibus. Sic tamen, ut eos, quos adquiratis et quos habeatis per gratiam Christi adquisitos, vestro vestrorumque successorum archiepiscopatu subjectos permanere decernimus, a Christo tantum recepturi præmium remunerationis, quemadmodum Christiana ac vera docet religio: *Ite, docete omnes gentes* (Matth. xxviii, 19). Itaque quamvis ad prædicandum gentibus in supradictis locis episcopi sint consecrati atque plures in illis partibus consecrandi, tamen formidandum est in tam novella Christianitatis plantatione, per barbarorum sævitiam ut intantum nimerus ex eis decrescat, quod illorum auxilio nequam episcoporum possit fieri consecratio. Ideoque prædicta statuta, si necesse sit, auctoritate apostolica decernimus esse servanda. Decernimus autem, charissime frater Liavizo, ut potestatem habeat ordinandi episcopos infra vestram parochiam et diocesim in omnibus supradictis gentibus. Et si quis contra hujus nostræ auctoritatis privilegium ire tentaverit, aut in quoquo modo in parte vel in toto frangere nesus fuerit, sit excommunicatus a corpore et vivisico sanguine Domini nostri Jesu Christi, et a sanctæ Dei Ecclesiæ aditu separatus. Observator autem hujus nostræ admonitionis et iussionis habeat benedictionem omnipotentis Dei, et beatorum apostolorum Petri et Pauli, et nostram, qui eorum fungimur vicariatione. Dato igitur vobis, frater charissime Liavizo, nostræ auctoritatis privilegio, simul concedimus vobis et pallio uti ubique locorum in utraque Albiæ fluminis ripa, statutis diebus, sicut antecessoribus vestris moris erat. Insuper addimus pro voto vestræ dignissimæ petitionis, in natalitiis beatorum martyrum Laurentii, Mauritii sociorumque eorumdem, et in singulis festivitatibus vobis commissæ ecclesiæ pallio vos indui. Sancta Trinitas fraternitatem vestram diu conservare dignetur incolumem, atque post hujus sæculi amaritudinem ad perpetuam perducat beatitudinem.

Scriptum per manum Stephani notarii, regionarii

atque scrinarii sacri palatii, in mense Novembrio et indictione III.

Data vi idus Novembris, per manus Gregorii, episcopi sanctæ Portuensis Ecclesiæ, anno pontificatus domini Joannis, sanctissimi papæ V; anno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi 988, in mense Novembrio et indictione III.

Pallium vobis mittimus, et insuper concedimus isto vel alio eujuscunque generis nitidi candoris vobis placuerit vos indui. Amen.

IX.

JOANNIS XV PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO S. PETRI RODENSI.

(Anno 990?)

[Apud Cocquelines, *bullar. privileg. Rom. pont. ampl. Coilect. I, 286.*]

JOANNES episcopus servus servorum Dei HILDESINDO religioso episcopo atque abbatи venerabilis monasterii sancti Petri apostoli, fundato in comitatu Petrolatensi, in monte qui dicitur Rodas, subtus castrum Virdaria, et per te in eodem venerabili monasterio, tuisque successoribus abbatibus in perpetuum.

Quoniam concedenda sunt quæ rationabilibus desideriis pertingere noscuntur, nostri apostolatus auctoritas ad roborandam piam fidelium devotionem in præstandis privilegiis debet minime abnegari. Igitur excellentiæ tuæ laudabilis mansuetudo postulavit a nobis quatenus apostolica auctoritate per hoc privilegium concederemus et confirmaremus tibi, tuisque successoribus, in perpetuum supradictum monasterium cum omnibus suis adjacentiis, et pertinentiis, cum finibus terminisque suis. Et ideo tuis piis desideriis faventes, nostra apostolica auctoritate decernimus ipsum præfatum cœnobium sancti Petri apostoli cum omnibus suis, a modo et usque in finem sæculi, sub patrocinio et defensione sanctæ Romanæ et apostolicæ matris Ecclesiæ perpetim permanendum, ut sub tuitione sanctæ nostræ cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ constitutum, nullius alterius juri et ditioni submittatur, nisi sub tua tuorumque successorum in perpetuum.

Confirmamus namque tibi, et successoribus tuis prædictum monasterium cum his terminis, et adjacentiis, et cum omnibus quæ inferius continentur, id est, ab ipsa petra quæ dicitur Meda, quæ est infra portum Fraxani, et ipso raso usque locum quem dicunt Tres Fratres, a parte videlicet Orientis usque in medium mare, atque inde vadit ad ipsum locum quem vocant molinum de Balasco, indeque pervenit ad ipsam Tamariz, et inde pergit usque ad ipsam Petram fictam, et pervenit ad ipsam matellam de Gomesindo, atque inde ascendit per ipsam terram usque in ipso fitorio de monte Pininello, et vadit ascendo usque in summitelem ipsius montis Pininelli, atque descendendo pergit per ipsam viam usque in locum quem vocant Sorborello, et descendendo pervenit in ipsa clusa, et ad ipsum casale de Friulani. Inde vero ascendit per

A jam dictam viam ad ipsum casalem de Salvatore et ad ipsum collum, et reddit de Vinea vitula et pervenit usque in summitelem montis, qui ibidem est, qui vocatur Casralio. Inde vero vadit per ipsam Servam usque in collum de Ermenario, et pervenit ad fontem sive ad collum de Filmera, et inde ad collum sancti Genesii. Sicque ascendendo, et descendendo vadit per summitelem de ipsa Serra quem vocant Calmi, et pervenit subtus ipsum castrum, quem vocant Pinna nigra, usque in ipsas vineas, quæ sunt de Palatio, et vadit subtus ipsam silvam quæ est ad meridiem subtus castrum Viridaria, et usque subtus ipsam rocham quam dicunt Fitorio, et ascendit ad vallem de Fulcimannia, atque pervenit subtus fontes de Devolas in valle de Frujone. Inde vero vadit per ipsas rochas usque in montem de Inserto, et descendit a parte Occidentis per ipsam viam publicam usque in Rocham Ventosam, et in ipsum usque locum qui vocatur collum de valle Budica; inde ascendit in summitelem de ipsa cruce; sieque descendit usque in viam de jambicta cruce per ipsam vallem usque in rivum de Budica. Inde ascendit usque ad collum de Terrario, et pervenit in summitelem montis, quem dicunt Rocha Morena. Deinde a parte circi descendendo, et ascendendo pervenit in summitelem de ipsa Uvardia Maurescha, et pergit per summam Serram usque in Parada de Durando, et pervenit per ipsam Serram usque in Reideritz de sancto Genesio, et ascendit per summam Serram in ipso pojo, qui est supra ipsum Rovescalum, et descendit per ipsam Serram in jambictam medam quæ est intus in mare. Item infra hos terminos confirmamus tibi tuisque successoribus ecclesiam sanctæ Crucis cum decimis et primitiis, et sancti Joannis cum decimis et primitiis, et oblationibus atque alodibus, et omnibus rebus ad ipsas ecclesias pertinentibus, et ecclesiam sancti Baudilii in valle Tabellaria, et ecclesiam sancti Stephani, quæ est in valle Subiradellos, et ecclesiam sancti Fructuosi, et ecclesiam sancti Vincentii, quæ est in villa Lanciano cum decimis et primitiis, et cum omnibus rebus ad eamdem ecclesiam pertinentibus, et ecclesiam sancti Genesii, et ecclesiam sancti Petri cum ipso castro Miralias, et ipsum castrum Virdaria cum ipso castellare, et cum ipso Pitorio, et cum Pinna nigra, cum omnibus rochis et terris, et silvis, quæ infra hos terminos sunt, excepta ipsa silva de sancto Romano, sicut resonat in charta, quam fecerunt Gauzfredus comes, et filius suus Suniarius quondam episcopus ad jambictum cœnobium. Item confirmamus in perpetuum ad ipsum cœnobium stagnum de Castilione cum ipso gradu de mari, et cum ipsis insulis, sicut resonat in præcepto Ludovici regis, sive in charta, quam fecerunt Gauzfredus comes memoratus, et Suniarius quondam episcopus ad monasterium prædictum, et quantum habet ipsum monasterium in villa Castilione, vel infra ejus terminos, et in villa Palacioli quem vocant Fortianum, et in villam Fortianum superiorem. et

Furtianellum minorem, vel infra eorum terminos, quantum ibidem habet, et Domino propitiante acquisitus est, et ipsum farum totum ab integro cum finibus et terminis suis; qui affrontat de parte Orientis in termino de villa, quæ dicitur de Saccaro, sive in termino de villa quæ dicitur Furtiano; et de meridie in termino de jam dicta villa Furtiano situm in ipsa valle; et de occiduo in termino de villa quæ dicitur villare Hildesindi, sive in rivo quem dicunt Manivolo situm in alode sancti Pauli, qui est subitus sancti Martini Sambucæ; de parte vero circi in medio rivo Manivolo, sive in termino de villa, quem dicunt Timim, et in villarem Hildesindi, vel infra ejus terminos, quantum ibidem habet vel habere debet, et Domino annuente acquisitus est cum ipsis stagnis et piscatoriis, et in villa Saccari, et villæ novæ vel infra eam terminos. Similiter, et villarem Stagnejolum cum ipsis stagnis, et suis villarunculis, et quantum habet in villa Petralta, et in villa Oleastri, et in villa sancti Clementis, et in villa Dudulim, et in villa Noves, et in villa Spedolia, et in villare quem vocant Solartila, et in villa Iudaica, et in villa Pavo, et in villa Palatio, et in valle de Rodas, vel infra eorum terminos. Similiter et in comitatu Impuritano in villa Militano, quem vocant sanctum Petrum; et in villa Armentaria cum ipsa sortione de ecclesia sancti Martini; et in villa Channiano, cum ipsa ecclesia sancti Martini, et cum ipso stagno; et in villa Suvrana, et in villa Dalmalia, vel infra eorum terminos, quantum modo ibidem habet, et Domino auxiliante acquisitus est. Et in comitatu Bisuldinensi quantum habet in villa Lertio, vel in villa Molendinos, vel in Tapiolas quas vocant Figariæ, infra eorum terminos, et ipsum alodem, quem vocant hortos, cum ipsa ecclesia sancti Christophori, cum decimis et primitiis suis atque alodibus, et omnibus rebus ad ipsam ecclesiam pertinentibus. Et in comitatu Gerundensi ipsum mansum qui est infra muros ejusdem civitatis, et ipsum alodem Cumipinum de Burello, qui est infra terminos de villa....., alodem de Securunio, et alodem de Burdulis. Et in comitatu Barchinonensi, et in Valensi, et in monte Signio, et in valle Tordaria, et in villa Laurona, et in Agello, et in termino de Olerdula, et in Penedes alodem, quæ fuit de Guidisculo. Et in comitatu Ausa quantum habet in villa Berga, cum ipsa ecclesia sanctæ Ceciliæ, et villam Nidummulum, et juxta castrum Bolciarenno, et ecclesiam sanctæ Ceciliæ cum suo alode. Et in comitatu Paliarensi juxta civitatem Liminiana ecclesiam sancti Andreæ, et omnia quæ habet in eodem comitatu. Et in comitatu Gerdaniæ quantum habet in villa Exi, et in cæteris villis. Et in valle confluentis villam Villellam cum terminis suis. Et in comitatu Funiliotensi ecclesiam sancti Andreæ in valle Pidiliano cum alode qui ibidem est. Et juxta muros civitatis Narbonæ mansos duos. Et in comitatu Rossilionensi ecclesiam sancti Salvatoris cum alode qui ibidem est, vel in villare

PATROL. CXXXVII.

A Emiliani, et in villa Apiani, vel infra eorum terminos, et ecclesiam sanctæ Columbæ cum decimis et primitiis, et villam conjunctam cum suis molendinis, et villam Pollestres cum ecclesia sancti Martini, et decimis, et primitiis et oblationibus, atque alodibus. Et in villa Torriliæ ecclesiam sancti Petri cum alode qui ibidem est. Et in villa Bigaranas, ecclesiam sancti Andreæ cum decimis et primitiis, et alodem qui ibidem est. Et in comitatu valle Asperi alodem de Campellis, et de valle Orosa; et villam quæ dicitur Rivo de Hugarios, cum finibus et terminis suis, et cum ipsa ecclesia sancti Michaelis cum decimis et primitiis suis. Decimas, et primitias, et oblationes de jam dictis ecclesiis ad monasterium suprascriptum, et loca et alodia cum B omnibus finibus, terminis, limitibus et adjacentiis eorumque pertinentiis, quantum hodie ipsum monasterium infra hos comitatus superius scriptos habet, et auxiliante Deo acquisitus est, juris sanctæ Romanæ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ, a præsenti tertia indictione ipsum monasterium, villas et alodes, et ecclesias cum omnibus eorum pertinentiis, ut supra legitur, in perpetuum per hujus privilegii seriem stabilimus tibi tuisque successoribus detinendum, et de eo cum timore regendum et dispensandum, ita ut nullus unquam regam, nullus episcoporum, nullusque hominum in quolibet ordine et ministerio constitutus audeat moleste causas ejusdem monasterii incumbere, sed haec omnia, ut supra jussimus, ita in perpetuum persistant. Sta-

C tuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, et anathematis interdictione, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum præsummat aliquam vim aut invasionem in rebus ipsius monasterii facere. Post vero obitum abbatis, nemo ibidem abbatem constituat nisi quem consensus et communis voluntas fratrum ex ipsa congregazione elegerit secundum Deum et sancti Benedicti regulam: nullumque præmium, sive donum pro consecratione illius aliquis accipere contendat, et si eum episcopus ordinare noluerit, ad cujus diœcesim ipse pertinet locus, vel a nostra Romana matre Ecclesia, vel a quocunque voluerit episcopo per nostram auctoritatem libere ordinetur. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumperit haec, quæ a nobis pro stabilitate jam dicti monasterii statuta sunt transgredi, sciat se anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo et omnibus impiis æterni incendiæ atrocissimo supplicio deputatum. At vero qui pio intuitu custos et observator horum extiterit, omnimedam benedictionis gratiam omniumque suorum peccatorum absolutionem, et cœlestis vitæ beatitudinem cum sanctis et electis, a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manum Stephani notarii et regionali, et scribarii nostræ apostolicæ sedis in mense Februario, et indictione 5. Bene valete.

X.

EPISTOLA JOANNIS PAPÆ XV AD OMNES FIDELES.

(Anno 991.)

De pace concilianda inter Ethelredum regem Angliae et Richardum ducem Nortmanniæ, quem marchionem vocat.

JOANNES quintusdecimus sanctæ Romanæ Ecclesiæ papa omnibus fidelibus salutem.

Noverint omnes sanctæ matris Ecclesiæ fideles, et nostri utriusque ordinis per climata sæculi dilatati, quoniam nobis relatum est a compluribus de inimicitia Ethelredi Saxonum occidentalium regis, nec non et Richardi marchionis. Unde nimium tristis effectus, utpote de filiis nostris spiritualibus, tandem initio salubri consilio, accessivi quemdam apocrisiarium nostrum Leonem, viceepiscopum S. Treverensis Ecclesiæ, et misi eum illuc cum litteris nostris exhortatoriis ut resipiscerent ab hac superstitione. Qui transiens vestras intercapelines terrarum, tandem mariños transmeavit fines, et in die nativitatis Domini pervenit ante conspectum regis præfati, moxque ex parte nostra salutato obtulit litteras, quas illi miseramus. Qui, accessitis cunctis sui regni fidelibus utriusque ordinis sapientioribus, ob amorem et timorem Dei omnipotentis, nec non et S. Petri apostolorum principis, et per nostram admonitionem paternam, firmissimam concessit pacem cum omnibus filiis et filiabus suis, præsentibus et futuris, et cum omnibus fidelibus suis sine dolo. Qua de re misit Edelsinum sanctæ Schireburnensis Ecclesiæ presulem, nec non Leofstanum filium Alfwoldi, et Wulstani filium Ederelnothum, qui transierunt marines fines, et pervenerunt usque ad Richardum præfatum marchionem. Qui et monita nostra pacifice suscipiens, simulque audiens decretum supraelegi regis, libenti animo pacem firmavit eamdem cum filiis suis et filiabus præsentibus et futuris, et cum omnibus fidelibus suis; eo rationis tenore, ut si aliquis eorum, vel ipsi, injuste aliquid contra alium perpetraverint, digna emendatione purgetur. Paxque maneat perpetualiter et inconvulta, sacramentorum utriusque partis stigmate stipulata. Ex parte seilicet regis Ethelredi, Edelsinus, presul sanctæ Schireburnensis Ecclesiæ, et Leofstanus Alfwoldi filius, et Ederelnothus Wlstani filius. Ex parte Richardi Rogerius episcopus, Rodulphus Hugonis filius, Truteno filius Thurgis. Actum Rothomagi Kalendis Martij, anno ab incarnatione Domini nonagesimo nonagesimo primo, indictione quarta. Et de hominibus regis, vel de inimicis suis nullum Richardus recipiat, nec rex de suis, sine sigillo eorum.

XI.

PRIVILEGIUM GREGORIO EPISCOPO PORTUENSI CONCESSUM.

(Anno 992.)

[Apud Ughelli, *Italia sacra*, tom. I, pag. 414.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, reverendissimo et sanctissimo GREGORIO fratri, et coepiscopo S. Portuensis Ecclesiæ, et per te in eodem vene-

A rabili episcopio, tuisque successoribus in perpetuum possidendæ.

Quoniam semper sunt concedenda quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet ut devotioni, in nobis pectoris humiliter aquisitæ, in privilegiis concedendis minime denegetur nostra clementia, et ideo petitionem nos vobis per hanc præsentem nostri privilegii paginam concedimus, atque offerimus, simulque et confirmamus in suprascripto venerabili episcopio pro omnipotenti Dei amore, nostræque animæ redemptione, ac nostrorum omnium venia delictorum, videlicet terram nostri sacri Lateranensis palatii ad fossatum faciendum, sicut incipit per longitudinem a flumine juxta murum Portuensis civitatis ante ejusdem portam, quæ dicitur Major, et exinde pergit usque in lacum Trajanum, et ab ipso Trajano remeante per aliud fossatum usque in supradictum flumen. Itemque licentiam a nostra apostolica maiestate vobis concedimus tollendi aquam ex ipso fluvio, et per littus ejus mittendi in eodem fossato quantum vobis vestrisque successoribus placuerit, et opus fuerit omni tempore ad utilitatem jam dicti lacus, qui dicitur Trajani, ad pisces congregandum, et exinde decurrente aqua ipsa per fossatum usque in praedicto flumine; et quidquid in ipso fossato, sive aqua, facere volueritis, licentiam et potestatem vobis concedimus faciendi, posito territorio Portuensi juris S. Romanae, cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ; vestrisque successoribus ad tenendum emissâ præceptione concedere et confirmare debemus inclinati precibus tuis, per hiujus præcepti seriem supradictam terram ad fossatum faciendum, et aquam in praedicto fluvio omni tempore per ipsum fossatum decidentem in Trajanum, et exinde ducentem per fossatum, seu aquam pertinentibus, ut superius legitur a præsenti quinta indictione vobis, vestrisque successoribus ad ius et potestatem ipsius S. Matris Portuensis ecclesiæ concedimus, et in perpetuum confirmamus definitum, ita sane, ut a vobis vestrisque successoribus singulis quibus annis pensione nomine nostræ ecclesiæ denarios numero sex recipiamus, statuentes apostolica censura sub divini iudicii obtestatione et anathematis interdicto, ut nulli unquam nostrorum successorum pontificum, aut quibuslibet intervenientibus protestatibus, vel judicibus, aut comitibus, sive castellis, qui in ipsa civitate Portuense pro tempore dominatum tenuerit, de quounque fuerint ordine, vel aliæ quelibet magnæ, parvaeque personæ prædictum fossatum, sive aquam fluminis exinde currentem, a jure, et ditione supradicti episcopii auferre, vel alienare liceat, sed potius in usu et utilitate jam dicti episcopii supradicta permaneant. Si quis autem, quod non credimus, tam impius et iniquus temerario ausu in quoquam, vel in parte contra hoc nostrum apostolicum privilegium venire tentaverit, et in omnibus non observaverit, et custodierit, sciat se anathematis vinculo esse innodatum, et a regno Dei alienum, atque cum Juda traditore Domini nostri

Jesu Christi, et cum omnibus ampiis æterno incendio deputatum, et insuper ad poenam vitæ præsentis legalem compositurum auri purissimi lib. 10 ad episcopum, qui in eodem venerabili episcopio per tempora fuerit. Porro qui custos et observator in omnibus fuerit hujusmodi nostri apostolici privilegii benedictionis gratiam, vitamque æternam, a misericordissimo Domino nostro consequi mereatur.

Scriptum per manus Stephani scribentis saecularis patet in mense Junio, et indit. suprascripta. Bene valete. Dat. vii Kal. Julii per manus Joannis episcopi Nepesinæ Ecclesiæ, et bibliothecarii sanctæ sedis apostolicæ, anno pontificatus domini nostri Joan. sanct. XV papæ vii, et ind. suprascripta v. Decernimus ergo, etc. Si qua igitur, etc. Cunctis autem, etc. Amen.

XII.

CONCILIO ROMANUM PRO CANONIZATIONE S. UDALRICI AUGUSTANI EPISCOPI

Celebratum anno Domini 995.[Apud Mansi, *Conc. tom. XIX*, pag. 469.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, omnibus archiepiscopis, episcopis, et abbatibus, in Gallia et Germania commorantibus, salutem in Domino ac apostolicam benedictionem.

Cum conventus esset factus in palatio Lateranensi pridie Kalendas Februarii, residente Joanne sanctissimo papa cum episcopis et presbyteris, astantibus diaconibus et cuncto clero, surgens reverendissimus Luitolphus Augustæ episcopus inquit: Domine sanctissime præsul, si vobis placet et omnibus episcopis et presbyteris hic residentibus, libellus quem præ manibus habeo, coram vobis legatur, de Vita et miraculis venerabilis Udalrici, sanctæ Augustinæ Ecclesiæ dudum episcopi, et quid libitum vobis fuerit, decernatur. Quia Spiritus sancti testatur præsentia et congregatio sacerdotum, certum esse quod legimus, quia nec potest veritas nostra mentiri, cuius in Evangelio ista est sententia: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi et ego sum in medio eorum* (*Matth. xviii.*). Quod cum ita sit, nec huic tam brevi numero Spiritus sanctus deest, quanto magis eum nunc interesse credamus, quando in unum convenit turba sanctorum, sanctum namque est pro debita veneratione collegium.

Cumque perfecta esset Vita prædicti sanctissimi episcopi, ventum est ad miracula quæ sive in corpore, sive extra corpus gesta sunt: videlicet cæcos illuminasse, dæmones ab obsessis corporibus effugisse, paralyticos curasse, et quamplurima alia signa gessisse, quæ nequaquam calamo et atramento illustrata sunt.

Quæ omnia lepida satis urbanitate expolita receperimus, et communis consilio decrevimus, memoriam illius, id est sancti Udalrici episcopi, affectu piissimo, devotione fidelissima venerandam: quoniam sic adoramus et colimus reliquias martyrum et confessorum, ut eum cujus martyres et confessores sunt adoremus, honoramus servos, ut honor redundet in

A Dominum, qui dixit: *Qui vos recipit, me recipit* (*Matth. x.*); ac proinde nos qui fiduciam nostræ justitiae non habemus, illorum precibus et meritis apud clementissimum Deum jugiter adjuvemur, quia divina saluberrima præcepta, et sanctorum canonum ac venerabilium Patrum instabant efficaciter documenta omnium ecclesiarum pio considerationis intuitu, imo apostolici moderaminis annis; utilitatem commoditatem, atque firmitatis persicere integritatem, quatenus memoria Udalrici jam præfati venerabilis episcopi divino cultui dicata existat, et in laudibus Dei devotissime persolvendis semper valeat proficere. Si quis interea, quod non credimus, temerario ausu contra ea quæ hac nostra auctoritate pie ac firmiter per hoc privilegium

B constituta sunt, contraire tentaverit, vel haec quæ a nobis in laudem Dei, et pro reverentia jam dicti episcopi statuta sunt refragari, aut in quoquam transgredi, sciat se auctoritate B. Petri principis apostolorum, cuius vel immeriti vices agimus, anathematis vinculo innodatum. At vero qui pio intuitu observator extiterit, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, et æternæ vitæ particeps efficatur. Scriptum est per manum Stephani notarii regionarii et scribentis sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Februario, indictione vi, anno nonagesimo nonagesimo tertio.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Joannes sanctæ Romanæ catholicae et apostolicæ Ecclesiæ episcopus huic decreto a nobis promulgato consensi et subscripsi.

Joannes episcopus S. Anagninæ Eccl. consensi.

Benedictus episc. S. Pipernensis Eccl. consensi.

Dominicus episc. S. Ferentinæ Ecclesiæ consensi.

Crescentius episcopus sanctæ Silvæ-Candidæ Ecclesiæ consensi.

Anniso episcopus S. Cerensis Ecclesiæ consensi.

Bonizo archipresbyter et cardinalis S. Lucie consensi.

Benedictus presbyter et cardinalis S. Stephani consensi.

Leo presbyter et cardinalis S. Nerei consensi.

Joannes presbyt. et cardin. S. Damasi consensi.

Leo presbyter et cardinalis S. Sixti consensi.

D Joannes presbyter et cardinalis SS. Apostolorum consensi.

Joannes presbyter et cardinalis SS. Quatuor Coronatorum consensi.

Joannes presb. et card. S. Clementis consensi.

Crescentius presb. et card. S. Calisti consensi.

Benedictus archidiaconus.

Joannes diaconus et oblationarius.

Benedictus diaconus.

E Joannes diaconus.

Hil omnes consenserunt et subscripserunt.

Data tertio Kalendas [nonas] Februarii per manum Joannis episcopi sanctæ Nepesinæ Ecclesiæ, et bibliothecarii sanctæ sedis apostolicæ, anno pón-

tificatus domini nostri Joannis sanctissimi papæ XV A octavo, et indictione sexta.

XIII.

JOANNIS PAPÆ XV PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO BREW-

NOWIENSI.

(Anno 993.)

[Apud Bocsek, *Codex diplomaticus Moraviae*, tom. I, pag. 104.]

JOANNES episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis **ANASTASIO** abbatii et conventui venerabilis monasterii sanctorum Christi, Benedicti, Bonifacii et Alexii in Brewnow, sito, charitatem et fidem pacemque perpetuam.

Solet seles apostolica piis desideriis clementer annuere et honestis potentium precibus favorem benevolum impertiri. Cum igitur monasterium vestrum in ducatu Bohemiæ primum et novella sit plantatio, sicut venerabili fratre nostro Adalberto, Pragensi episcopo, fundatore ejusdem referente, intelleximus, et dignum existat, ut idem monasterium, quod in temporalibus et in spiritualibus per Dei misericordem providentiam iam ex parte florere dicitur, per sedem apostolicam honoretur; ipsius dilecti fratris nostri Adalberti Pragensis episcopi precibus inclinati vobis, ut tu, fili abbas et alii, qui pro tempore eidem monasterio præsuerint, mitra, chirothecis, sandaliis, mapilla, baltheoque uti possitis auctoritate præsentium indulgemus. Et ut Ecclesia vestra dignior seu major aliis monasteriis habeatur, decernimus ipsam caput esse et magistrum in correctione ac reformatione regularis disciplinæ super omnia claustra ordinis sancti Benedicti posthac in Bohemia construenda, primumque locum post Pragensem episcopum tibi Anastasio abbatii, tuisque successoribus canonice succedentibus super omnes et in omnibus concedimus habere. Ad hæc monasterium vestrum sub beati Petri et nostra protectione ponentes omnes ecclesiæ vestras, villas, agros, silvas, casas, servos et ancillas, decimas quoque provinciarum Lutomiricensis, Belinensis, Bechinensis, et omnium hominum ejusdem monasterii a memorato fratre nostro Adalberto, episcopo Pragensi, cuius amore hæc scribimus, monasterio vestro rationabiliter collatas, tam in veteribus cultis, quam in novalibus in posterum excolandis, vobis et his, qui vobis successerint, auctoritate apostolica confirmamus. Præterea volumus et pro divino amore firmiter præcipimus, ut dux, quisquis fuerit, ipsum sanctum monasterium patremque monasterii cum omnibus ad illud pertinentibus et libertates a nobili duce Boleslao, viro catholico, eidem liberaliter indultas, ita custodiat, diligat, manu teneat, ut præsentis vitæ prosperitatem desideret, et in futuro velit a benignissimo Conditore nostro æternæ beatitudinis bravium accipere. Post obitum vero abbatis nemo ibidem abbatem instituat, nisi quem ipsa congregatio communiter et concordi assensu elegerit. Et tunc Pragensi episcopo, si catho-

licus fuerit, liceat auctoritatè nostra ipsum electum charitatis officio consecrare, simonæ scrupulo quolibet hinc inde penitus excluso. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, seu confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se neverit incursum, atque cum Juda qui suspensus medius crepuit (6), et cum omnibus reprobis æternæ damnationi perpetuo subjacere.

Qui vero custodierint et observare voluerint, quæ præmissa et conscripta in præsenti sunt privilegio, vitam consequi mereantur æternam. Bene valete.

Scriptum per manum Stephani scribarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Datum Reati per manum Dominici episcopi Sabiniensis, II Kal. Junii, indictione VIII, Incarnationis Dominicæ anno 993, pontificatus nostri, Deo propitio, anno 8, mense 8.

XIV.

EPISTOLA AD GRIMOALDUM ARCHIEPISCOPUM SALERNITANUM.

(Anno 994.)

Illum pallio donat et Pæstani Acherontini, Nolani, Bisinianensis, Maluttanensis, Consentini episcopatum metropolitam sancit.

[Apud Ughelli, *Italia sacra*, tom. VII, col. 378.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo nobis fratri, meritoque honorabili **GRIMOALDO**, Salernitanæ sedis archiepiscopo.

Quia vestri accepti beneficii memores esse debemus, et reverentiam fraternalitatis vestræ erga nos, et S. Romanam et apostolicam Ecclesiam, præcipue exuberasse cognovimus, ideoque merito ac juste recompensationem charitatis vestræ respondere vobis statuimus, quatenus liqueat omnibus Christi fidelibus immenso honore honorandum fore, qui vicarium B. Petri apostolorum principis diligenter honoraverit. Consensu ac voluntate nostrorum fratrum concedimus, et confirmamus te Grimoaldum confratrem nostrum in ordine archiepiscopatus, sicuti quondam Amato, cui primitus vestræ sedis archiepiscopatus Salernitanus a nostra sede nostrorum pontificum donatus fuit; ita vos nostra auctoritate quiete veleatis possidere ac vigilantius custodire. Tali namque ordine, ut fati sumus, id fieri decrevimus, ut tu, et successores tui in perpetuum habeatis licentiam, et potestatem ordinandi episcopos, et consecrandi in his subjectis vobis locis, hoc est Pestanensi episc. cum parochiis et adjacentiis suis, necnon episc. Acheruntinum, simul etiam et episc. Nolanum, et episc. Bisinianensem, et episcopatum Maluttanensem, atque episcopatum Cusentiae cum omnibus parochiis et adjacentiis eorum, sicuti in vestro anteriori usu pallii continetur, et ut in ecclesia S. Dei genitricis Mariæ, et B. Matthæi apo-

(6) E transumpto originali Oïokari I, regis Bohemiæ, de anno 1224, bullæ in *Charta Juncea* seu scirpea scriptæ, et nimia vetustate jam consumptæ.

stoli et evangelistæ, cuius sacratissimum corpus possidetis, atque vobis vestrisque successoribus concessum est. Post discessum siquidem tuum successores tui perveniant ad apostolicam sedem, et usum pallii consecrationemque decretaliter suscipiant, et si successores nostri consecrare noluerint, licentia sit vestrae sanctæ ecclesiae ab episcopis nostris suffraganeis consecrari, et non habeant potestatem successores nostri in cunctis vestris episcopatibus, quos vobis subjecerunt, deinceps in perpetuum aliquem episcopum consecrare, quod jam vobis concessum est. Quicunque autem hanc nostræ concessionem præceptionis violare præsumperit, perpetuo anathematis vinculo religetur, et haec nostra concessio stabilis et firma in perpetuum maneat. Scripta per manus Benedicti notarii et scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiae, mense Martii, ind. vii. Bene valete.

Datum octavo Kal. April. per manum Gregorii episcopi S. Portuensis Ecclesiae, et bibliothecarii S. sedis apostolicæ, anno, Deo propitio, pontificatus D. Joannis XV papæ 8, mense Martio, ind. vii.

XV.

JOANNIS PAPÆ XV PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO FULDENSI.

(Anno 995.)

[Dronke, *Cod. diplom. Fuld.*, pag. 559.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, charissimo nobis in Christo filio ATTONI, cœnobii sacri Fuldensis religiosissimo et a nobis consecrato abbatii et per vos cunctis abbatibus successoribusque vestris in laude et Dei servitio ibidem permanentibus in perpetuum.

Desiderium quod ad propositum sanctæ religionis sanctorumque locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua contradictione est Deo auctore perficiendum, ut ex hoc vigor religionis sanctæ rohoretur, et eisdem sanctis locis salus et indemnitas solidetur, nobis quoque lucrum potissimum a conditore omnium Deo in regnis coelestibus ascribatur. Igitur quia per interventum domini Ottonis excellensissimi regis nostrique spiritualis filii et futuri Dei gratia imperatoris et sanctæ Romanæ Ecclesiae defensoris piissimi votumque piissimæ aviæ suæ Adalheidæ imperatricis Augustæ solvendum Hatto abbas a nobis postulavit, quatenus, jam dictum venerabile monasterium quod olim a sanctæ memoriae Bonifacio archiepiscopo ad honorem Dei et domni nostri ac Salvatoris in loco qui vocatur Boconia erga ripam fluminis quod dicitur Fulda constructum est, privilegii summiæ sedis apostolicæ insulis decoretur; et sicut per sanctissimi papæ Zachariæ constitutionem aliorumque venerabilium prædecessorum nostrorum pontificum præcepta ditioni sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiae suppositum est, ita perpetuis temporibus perseveret et nullius unquam alterius Ecclesiae jurisdictionibus summittatur. Quapropter piis desideriis faventes hac nostra auctoritate id quod exposcitur digno effectui mancipamus, ideoque omnem cujuslibet Ecclesiae sacerdotem in præ-

A fato monasterio ditionem quamlibet habere vel auctoritatem præter sedem apostolicam prohibemus, ita ut nisi ab abbe monasterii jam nominati fuerit invitatus neque missarum solemnia aliquis celebrare præsumat omnimodo, ut profecto juxta id quod subjectum apostolicæ sedi firmitate privilegii consistit inconcusse omni tempore dotatum permaneat, locis et rebus universaliter tam eis quæ a primordiis sibi vindicare debet vel quæ moderno tempore tenet et possidet quam et eis quæ futuris temporibus in jus ipsius sacri monasterii divina providentia augere ex donis et oblationibus decimisque quorumlibet Christi fidelium voluerit, absque ullius personæ contradictione firmitate perpetua persuatur: et isdem Fuldensis abbas ante alios abbates Galliæ seu Ger-

B maniæ primatum sedendi in omni loco conventuque nostra apostolica auctoritate obtineat: adjacentes pro amore prædicti regis Ottonis spiritualis filii nostri jam dicto Hattoni abbatii, ut in missarum solemnibus dalmatica et sandaliis cum nostræ apostolicæ auctoritatis licentia utatur. Constituimus per hujus nostri decreti paginam ut quicunque cujuslibet Ecclesiae præsul vel quacunque dignitate prædicta persona hunc nostri privilegii tenorem quem auctoritate beatissimorum apostolorum principis cuius vice fruimur confirmamus et corroboramus, violare et transgreedi tentaverit, anathema sit et iram omnipotentis Dei incurrens a consortio omnium sanctorum alienus existat et nihilominus præfati monasterii dignitas inviolata permaneat apostolica auctoritate C subnixa.

Scriptum per manum Georgii scrinarii et notarii sanctæ Romanæ Ecclesiae, in mense Octobrio, viii Idus. Bene valete.

Datum ii Kal. Novembres per manum Joannis episcopi sanctæ Albanensis Ecclesiae et bibliothecarii sanctæ sedis apostolicæ mense Octobrio die 31, inductione viii.

XVI.

JOANNIS XV PAPÆ EPISTOLA AD ARNULFUM COMITEM ET ALIOS.

(Anno 994-96.)

Ut monasterio sancti Richarri quæ abstulerunt restituant.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, ARNULFO comiti, BALDUINO comiti cum matre sua, GOSBERTO vicecomiti, atque ILIARDÆ, dilectissimis filiis nostris spiritualibus, omnimodam salutem, et apostolicam benedictionem.

Monemus vos a pravis operibus recedere, et bonis operibus adhærere, quatenus Dei omnipotentis misericordiam consequi mereamini, et vitam perpetuam acquirere valeatis. Quapropter, charissimi, mandamus vobis ut omnem hæreditatem, quam abstulisti ex monasterio S. Richarri confessoris, pro Dei omnipotentis amore reddere procuretis. Nam si reddideritis, habebitis benedictionem sancti Petri et nostram; si autem monitionibus nostris non obaudieritis, ex auctoritate Dei omnipotentis et nostra,

sciatis vos esse excommunicatos et maledictos, et ad Ecclesia Dei et a communione omnium Christianorum separatos, nisi ad satisfactionem perverteritis.

XVII.

JOANNIS PAPÆ XV EPISTOLA AD EPISCOPOS ALIQUOT.

(Anno 991-96.)

Ut restitui carent quæ sancti Richarri monasterio sunt ablata.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, GUIDONI [Suessionensi] venerabili episcopo, FULCONI Ambianensis civitatis venerabili episcopo, BALDUINO Terganensis civitatis episcopo, dilectissimis filiis nostris spiritualibus, charissimam salutem, et apostolicam benedictionem.

A Si sospitatis copiam alacritatisque abundantiam erga vos fore noverimus, haud aliter quam de nobis ipsis laetamur. Cæterum mandamus vobis quatenus pro Dei omnipotenti amore, sanctique Petri veneratione et nostra interveniente, huic nomine Ingilardo succurratis, ut monasterium sancti Richarri confessoris per nostrum et per vestrum auxilium relevetur. Illis quoque militibus qui hæreditatem monasterii abstulerunt, vestras excommunicatorias litteras unicuique mittere non prætermittatis, ut omnia quæ de predicto monasterio abstulerunt; reddere procurent. In hoc apparet quod sanctam Romanam Ecclesiam diligis, cum nostra deprecatio apud vos venerit, si eam adimpleveritis.

ANNO DOMINI DCCCCXCVI.

GUIDO II PODIENSIS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA.

(Gall. Christ. II, 695.

Inter Begonem et Widonem catalogi editi collificant Hectorem et Petrum episcopos. At Hectorem præmittere debuimus Gotescalco; Petri vero nullam habemus notitiam. Itaque nunc de Widone dicendum ac primum de illustrissimo ipsius genere. Filius erat Fulconis junioris comitis Andium ex Gerberga, fraterque Goffredi seu Godefredi, Grisagonellæ a vestimento dieti, Andium quoque comitis, ut nos docent Gestæ comitum seu consulum Andegavensem: Fulcomes habuit filios, primogenitum Gosfridum, alter Guido episcopus Podii, tertio Drogo.

Guido litteris imbutus jussu parentum, secularibus pomis valedixit, monachumque induit [habitum] in Cormaricensi diœcesis Turonensis monasterio, ubi, pulso Arnaldo intruso, communi fratrum consensu, amnuente rege, in abbatem est electus. Tunc abbas Cormaricensis Villalupensem quoque abbatiam regebat. At cum Guido dissensiones esse inter utriusque monasterii monachos animadvertisset, hortatu et consilio Arduini Turonensis archiepiscopi, Villalupensis potestatem fecit sibi eligendi abbatem in posterum; elegeruntque Humbertum. Simil fuit abbas Ferrariensis, et sancti Albini Andegvensis; retinuitque Cormaricensem praefeturam usque ad an. 976, quo creatus est episcopus Anicensis, inquit Mabillonius.

Aliquot annis ante episcopatum, ob multa prædia distracta ex monasterijs, et data in beneficium, eum peccavit, litterasque dedit, quibus adjurabat eos qui hoc pacto possidebant suorum monasteriorum terras, eas quantumcunq; restituere; ipse vero sic a se occupata restituit. Nunc de ejus episcopatu dicamus.

Wido, Lothario rege volente, non sponte promo-

B tus ad episcopatum Anicensem, cum ad eum capessendum accessisset, obviam ei venerunt soror eius Adelais uxor Willelmi provincie comitis, eorumque filii Pontius et Bertrandus, qui Aquitanæ nobilissimi consules appellantur. Eorum ope opportunitus est sapiens episcopus tum ad procurandam pacem et tranquillitatem, sanciendo *treugam Dei*, tum ad coercendos bonorum Ecclesiæ raptores, quos oblata restituere coagit. Legere juvat in instrumentis pie et fortiter ab eo gesta descripta in charta veteri quam nostris Sammarhanis communicavit dom. du Bouchet. Fundatio ecclesiæ sancti Petri de monasterio ibi facta legitur an. 995. Pervenisse dicitur usque ad annum 996. Sed eum tardius occubuisse probat charta seu decretum de treuga et pace ab eo promulgatum, quod inter instrumenta ecclesiæ Anicensis edidimus. Cum enim inter eos episcopos qui cum Widone decretum considerunt nominetur Frédolo Elenensis, nullaque ejus mentio reperiatur ante annum octavum regni Roberti regis, et anno millesimo certum sit Berengarium (Frédelonis antecessorem) fuisse episcopum Elenensem, liquet eum episcoporum conventum agi non potuisse ante annum millesimum.

C Alia ex parte constat Widonem episcopum annum millesimum in episcopatu non attigisse, cum Stephanus ejus successor post Drogonem depositus sit anno 998. Unde conjicimus Widonem, cum animadvertisset Drogonem vel episcopatum renuisse, vel morte præventum obtinere non potuisse, Stephanum vero a Grægorio quinto depositum fuisse, ad episcopalem ecclesiam redisse, et auctoritate qua pollebat in ea aliquandiu perseverasse.